

MUT (MERSİN) MİYOSEN’İNDE YENİ BİR MEMELİ TÜRÜ: METAXYTHERIUM N.SP.

Nurdan İnan, Selim İnan

*Mersin Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Mersin,
(sinan@mersin.edu.tr)*

ÖZ

Mersin ilinin Mut ilçesinde tarla sürülürken tesadüfen ortaya çıkan ve Silifke Müzesi’nde sergilenmekte olan bir fosil bulgusu incelenmiş ve bulgunun yeni bir Metaxytherium türü olduğu belirlenmiştir. Metaxytherium, Miyosen (24 milyon yıl önce)’den- Pliyosen başına kadar (2 milyon yıl önce) yaşamış ve yokolmuş deniz ineği cinsidir. Bu cins, ilk kez 1840’da De Christol tarafından tanımlanmış olup, Memeliler (Mammalia) sınıfının Sirenia takımına bağlı Dugongidae ailesi içinde sınıflandırılan deniz inekleri grubuna aittir.

Bu denizel memeliler, kıyı sığıklarında, gelgit ve lagün ortamlarında sürüler halinde yaşamıştır. Antartika ve Avustralya dışında tüm coğrafyalarda yaşamış olan Metaxytherium cinsinin medium, subapennium, krahuletti, floridana gibi türleri mevcuttur. Metaxytherium’un Akdeniz bölgesindeki örnekleri İtalya ve Libya’da Miyosen, Fransa, Fas ve Libya’da ise Pliyosen yaşlı seviyelerden bulunmuştur.

Türkiye’deki ilk fosil bulgusu Metaxytherium medium olup, Erdemli kuzeyindeki Sandal dağında (Mersin) 2008 yılında bulunmuştur. Bu bulgu M.T.A.Genel Müdürlüğü’ne bağlı Tabiat Tarihi Müzesi bahçesinde sergilenmektedir. Daha sonra Mersin ili kuzeyi Sarıç mevkiinde, yine aynı türe ait kaburga kemikleri 2013 yılında bulunmuş olup, bu bulgular da Mersin Deniz Müzesi’nde sergilenmektedir.

Metaxytherium’un Mut örneği, Mut formasyonunun Erken Miyosen yaşlı killi-kumlu kireçtaşlarıyla temsil olunan alt seviyeleri içinde bulunmuştur. Fosil yoğun yıkanma nedeniyle kaburga kemiklerini korumamış, bu kemiklerin bulunduğu yerde oluklar halinde iç kalıbı kalmıştır. Gövdenin kuyruk kesimine doğru bu iç kalıpların kalsit dolguyla kaplandığı görülmektedir.

Gövdenin boyundan itibaren uzunluğu 64 cm’dir. Gövdenin kalınlığı 24 cm’dir. Gövde kuyruk kısmına doğru genişler. Boynuna yakın kısımlarda 25 cm olan genişlik, aşağıya doğru 27.5 cm olup, en geniş kısmında 35 cm ye ulaşır. Kaburga iç kalıplarından (oluklar) boynuna yakın olanları 12.5 cm, gövde merkezindekiler ise 17.5 cm uzunluğundadır. Kaburga genişliği 2.5 cm, kaburgalar arası mesafe 1.25 cm civarındadır.

Toplam 18 adet omur sayılmıştır. Bunların bir kısmı dış kalıp, bir kısmı iç kalıp olarak korunmuştur. Boyundan itibaren 9 adet omur dış kalıp olarak, 9 adet omur da iç kalıp olarak görülmektedir. Dış kalıplar, omur çevresinin yani omur kalınlığının 2.5 cm olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde iç kalıpların derinliği de 2.5 cm ölçülmüştür. Boynuna yakın omurların uzunluğu 2.5 cm, genişliği 5 cm olarak daha genişken, boyundan itibaren aşağı doğru inildikçe omur genişliğinin azaldığı, uzunluğu ve genişliği 2.5 cm olarak birbirine eşit omurlardan sonra, uzunluğunun artarak 3.75-5 cm’ye ulaştığı, genişliğinin ise 2.5 cm civarında daha ince-uzun dikdörtgenimsi şekil aldığı gözlenmiştir.

Mut örneğinin, bilinen türlere göre daha küçük boyutta, kaburgalarının bilinen türlerden daha ince, kaburgalar arasının daha dar, omurlarının daha ince-uzun ve sayısının daha fazla, göğüs kafesinin daha dar ve daha kalın oluşu nedeniyle yeni bir tür olduğu düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Mersin, Miyosen, memeli, *Metaxytherium* n.sp.

A NEW MAMMAL SPECIES IN THE MIOCENE OF MUT (MERSİN) DISTRICT: METAXYTHERIUM N.SP.

Nurdan İnan, Selim İnan

Mersin University, Department of Geological Engineering, Mersin, Türkiye
(sinan@mersin.edu.tr)

ABSTRACT

The fossil finding, which has emerged during the field ploughing in the Mut district of Mersin and is exhibited at the Silifke Museum, has been examined and then determined as a new species of Metaxytherium. Metaxytherium is a genus of seacow that lived from the Miocene (24 million years ago) to the beginning of the Pliocene (2 million years ago). This genus was first described in 1840 by De Christol, and it belongs to a seacow group of the Dugongidae family within the mammalian class.

These marine mammals lived as herds in coastal shallows, tidal and lagoon environments. Metaxytherium lived in all regions except Antarctica and Australia and has species, namely medium, subapennium, and krahulezti. Metaxytherium specimens in the Mediterranean region have been found in the different stratigraphic levels of the Miocene of Italy and Libya and the Pliocene of France, Morocco and Libya.

The first fossil finding in Turkey is Metaxytherium medium which was found in the Sandal Mountain, northern Erdemli in the year 2008. This finding is exhibited in the garden of the Museum of Natural History at MTA. Then, ribs of the same species were found at the Sarnıç locality, northern Mersin in the year 2013 and these findings are exhibited in the Mersin Maritime Museum. The Metaxytherium example in the Mut area was found in the lower levels of the Mut Formation consisting of the Lower Miocene argillaceous-sandy limestone. The ribs of the fossil have not been protected because of heavy washing, therefore infills of the bones are found as grooves. Towards the tail of the fossil body, these infills are seen to be coated with calcite.

The length of the body from the neck is 64 cm. The thickness of the body is 24 cm. The body expands towards the tail. The width is 25 cm close to neck, 27.5 cm downwards, and reaching 35 cm in the widest part. The lengths of the rib infills (grooves) are 12.5 cm close to the neck and 17.5 cm at the body center. The width of the ribs is 2.5 cm, and the spaces between the ribs are about 1.25 cm.

A total of 18 vertebrae were counted. Some of them were protected as a portion of the outer mold part, the others were protected as a the inner mold. From the neck, first nine and last nine vertebrae are seen as outer and inner molds, respectively. The outhter molds show that thickness of the vertebrae is 2.5 cm. Similarly, the depth of the innermold was measured as 2.5 cm. The length and width of the vertebrae near the neck are 2.5 cm and 5 cm, respectively, and the width decreases from the neck down, then the length and width become equal to 2.5 cm, after that the length increases, reaching 3.75-5 cm, while the width was observed to be about 2.5 cm-long where they show rectangular shapes.

The Mut specimen is smaller in size and shows thinner ribs, narrower space between ribs, thinner; longer and more vertebrae, and narrower and thicker chest respect to the known species, therefore it is thought to be a new species.

Keywords: Mersin, Miocene, mammals, Metaxytherium n.sp.